

Academische vaardigheden: zoeken en beoordelen van wetenschappelijke informatie

Archeologie & Prehistorie en Oudheidkunde: de regels van de titelbeschrijving

Bij het maken van opdrachten en het schrijven van werkstukken, scripties of wetenschappelijke publicaties zul je gebruik maken van allerhande informatie. Veelal gaat het om geschreven informatie, die je vindt in boeken, artikelen in (wetenschappelijke) tijdschriften, museum- en tentoonstellingscatalogi, rapporten, websites op het internet, etc. Het is de bedoeling dat je precies vermeldt wat jouw informatiebronnen zijn, en dat je dat op zo'n manier doet dat een ander ook begrijpt om welke bronnen het gaat. Daartoe is het belangrijk dat je je houdt aan bepaalde regels voor het beschrijven van het materiaal dat je gebruikt hebt bij het opstellen van je betoog.

Waarom moet dat materiaal zo precies beschreven worden? Omdat het materiaal op die manier zonder misverstand geïdentificeerd kan worden; iedereen kan precies vaststellen van welke publicatie een auteur gebruik heeft gemaakt, en daarmee kan iedereen deze publicatie ook altijd vinden en in een bibliotheek of museum e.d. opvragen. Jijzelf kunt zoiets nodig vinden, in het kader van een onderzoek, een college, maar ook je studie- en vakgenoten: die willen op hun beurt misschien bijvoorbeeld graag nagaan of de conclusies die jij naar aanleiding van het materiaal getrokken hebt wel gewettigd zijn. Ook kan het zijn dat ze verder willen gaan met de bevindingen die jij gepresenteerd hebt, en daarom jouw bronnen nog eens uitgebreider willen bestuderen.

In verband met deze eis van identificatie bevat een titelbeschrijving altijd drie grote onderdelen: gegevens over de *auteur(s)* van een publicatie, gegevens over de *titel* van een publicatie, en gegevens die te maken hebben met de *uitgave* van een publicatie. Deze drie onderdelen zul je dan ook altijd terugvinden in de regels voor de titelbeschrijving. Voor het overige bestaan er veel variaties, bijvoorbeeld wat betreft de volgorde van bovengenoemde onderdelen van de titelbeschrijving of interpunctietekens om de verschillende onderdelen van elkaar te scheiden. Soms zijn deze variaties afhankelijk van persoonlijke voorkeuren, conventies die gehanteerd worden binnen bepaalde opleidingen, bestaande tradities binnen universiteiten, etc. etc.

Op zichzelf genomen is het helemaal niet erg dat er verschillende conventies bestaan met betrekking tot titelbeschrijving. Het is natuurlijk wel belangrijk om die conventies te hanteren die in je eigen vakgebied gebruikelijk zijn. Nog belangrijker is om een bepaalde manier van titelbeschrijving, als je die eenmaal voor je werkstuk of scriptie gekozen hebt, consequent toe te passen. Wij reiken in dit hoofdstuk een duidelijke en eenvoudige manier van titelbeschrijving aan, die binnen de opleiding Archeologie gebruikelijk is. Deze wijze van titelbeschrijving is identiek aan degene die je tijdens het onderdeel *Schriftelijk Pesenteren* aangeleerd wordt. Het is ook een manier van titelbeschrijven die vrij veelvuldig in wetenschappelijke literatuur gehanteerd wordt en die wij willen aanbevelen om te gebruiken bij het schrijven van verslagen, opdrachten en scripties tijdens het vervolg van je studie.

De regels voor de titelbeschrijving spelen een rol in bibliotheken, *binnen* wetenschappelijke teksten (waar al of niet met noten verwezen kan worden naar publicaties) en *aan het eind* van wetenschappelijke teksten, in de lijst van geraadpleegde literatuur. Over de regels die gelden

als je in je eigen tekst, eventueel met behulp van noten, naar geraadpleegde publicatie verwijst hebben we het in het onderdeel *Schriftelijk Pesenteren*. In dit hoofdstuk bespreken we alleen de regels die je moet hanteren bij het opstellen van een literatuurlijst.

Titelbeschrijving van verschillende soorten publicaties

Bij ieder werkstuk, scriptie of wetenschappelijke tekst hoort een literatuurlijst. Daarin neem je in ieder geval alle belangrijke boeken en artikelen op die je geraadpleegd hebt en waarnaar je in je noten hebt verwezen. Zo'n literatuurlijst is alfabetisch op schrijver gerangschikt. In het nu volgende deel zullen we bespreken hoe je een korte en heldere beschrijving kunt geven van verschillende soorten publicaties.¹

- *NB*: titels die je wel gelezen hebt (bijv. ter oriëntatie op het onderwerp), maar waarnaar je niet verwijst in noten, komen niet in de literatuurlijst.

1. Zelfstandige publicaties: boeken/monografieën

a. één auteur:

van Wees, H. 1992, *Status Warriors. War, Violence and Society in Homer and History*, Amsterdam.

- *format*: naam auteur - initialen - jaar v. uitgave - titel: *cursief* - plaats v. uitgave
- *NB* 1: naam: let op plaats voorvoegsel;
- *NB* 2: boektitel: Ook zgn. ondertitel vermelden. Bij Engelse titels worden gewoonlijk de eerste letters van zgn. *keywords* met een hoofdletter geschreven (dit is echter niet verplicht). Dit geldt vooral voor zelfstandige publicaties, en niet zozeer voor (Engelse) titels van bijdragen aan bijv. tijdschriften (vgl. hieronder 2.a.-b., 3.a.-b.). Voor alle Duitse titels geldt: hoofdletters bij zelfstandige naamwoorden.

b. twee auteurs:

Renfrew, C./P. Bahn 1991, *Archaeology. Theories, Methods and Practice*, London.

- *format*: bijna gelijk aan vorige; let op plaats initialen

c. boek of monografie dat deel uitmaakt van een serie:

Small, A.M. 1977, *Monte Irsi, Southern Italy* (= British Archaeological Reports, International Series 25), Oxford.

- *format*: naam auteur - initialen - jaar v. uitgave - titel: *cursief* – tussen haakjes: titel serie [niet cursief] met volgnummer boek in serie - plaats van uitgave
- *NB* 1: wanneer de titel van de serie algemeen bekend is, kan deze ook worden afgekort; 'British Archaeological Reports, International Series' staat bijv. bekend als 'BAR-IS'.

---

¹ De wijze van titelbeschrijving volgt in grote lijnen het *format* van *Bulletin Antieke Beschaving (BABesch)*, zie <http://www.babesch.org/information.html>.

d. 2de of volgende druk:

Biers, W. 1996, *The Archaeology of Greece* (2nd rev. edition), Ithaka/London.

- *format*: naam auteur - initialen - jaar v. uitgave - titel: *cursief* - aanduiding druk - plaats v. uitgave
- *NB 1*: 'rev. edition' = revised edition / herziene druk; vermelding daarvan is van groot belang, omdat een eerdere druk dus een andere inhoud en paginanummering heeft, en eventueel ook ander afbeeldingen
- *NB 2*: let op de vermelding van twee plaatsen van uitgave

2. Artikel in tijdschrift:

a. één auteur:

Dyson, S.L. 1978, Settlement patterns in the Ager Cosanus, *JFA* 5, 251-268.

- *format*: naam auteur - initialen - jaar v. uitgave - titel artikel - titel tijdschrift: *cursief* - jaargang tijdschrift - begin en eindpagina van artikel
- *NB*: de meeste tijdschriften hebben een standaardafkorting; in dit geval staat *JFA* voor *Journal of Field Archaeology*.²

b. meerdere auteurs:

Boersma, J.S./D.G. Yntema 1989, The Valesio Project: fourth interim report, *BABesch* 64, 134-159.

- *format*: bijna gelijk aan vorige; let op initialen

3. Artikel in bundel (b.v. congresbundel, feestbundel, in memoriam bundel)

a. losse bundel:

Pečírka, J. 1970, Homestead farms in Classical and Hellenistic Hellas, in M.I. Finley (ed.), *Problèmes de la terre ancienne*, Paris/The Hague, 113-147.

- *format*: naam auteur - initialen - jaar v. uitgave - titel artikel - samensteller van de bundel met '(ed.)' [= editor], titel bundel: *cursief* - plaats(en) van uitgave - begin en eindpagina artikel

b. artikel in een bundel die deel uitmaakt van een serie:

Cherry, J.F. 1983, Frogs around the pond: perspectives on current archaeological survey projects in the Mediterranean region, in D.R. Keller/D.W.Rupp (eds.), *Archaeological Survey in the Mediterranean Area* (British Archeological Reports, International Series 155), Oxford, 375-416.

- *format*: naam auteur - initialen - jaar v. uitgave - titel artikel - samensteller(s) van de bundel met '(ed.)' of '(eds.)' [= editors] - titel bundel: *cursief* – tussen haakjes:

---

² Voor een lijst van bibliografische afkortingen, zie bijv. de website van *American Journal of Archaeology* (= *AJA*): http://www.ajaonline.org/shared/s_info_contrib_7.html

titel serie [niet cursief] met volgnummer boek in serie - plaats van uitgave - begin en eindpagina artikel

4. Catalogus tentoonstelling en/of museum

a. catalogus als geheel:

Theune-Großkopf, B. *et al.* (eds.) 2001, *Troia-Traum und Wirklichkeit* [Katalog Ausstellung Stuttgart/Braunschweig/Bonn, 2001-2002], Stuttgart.

- *format*: volgens hetzelfde model als 3, maar:
- *NB 1*: voor de volledigheid voeg je (eventueel) zelf toe dat het om een museum- of tentoonstellingscatalogus gaat, in welk museum de tentoonstelling heeft plaatsgevonden en in welk jaar; wanneer dat niet op de titelpagina vermeld wordt en/of wanneer je de informatie van de titelpagina in verkorte vorm weergeeft (zoals in bovenstaand geval), plaats je deze toevoeging tussen vierkante haken
- *NB 2*: *et al.* betekent hier 'et alii' (Latijn voor 'en anderen'), hier gebruikt omdat er hier meer dan drie auteurs op de titelpagina vermeld worden.
- *NB 3*: soms worden geen auteurs of samenstellers van een catalogus vermeld; in dat geval begin je met de beschrijving van de titel:

Landschap in perspectief. Dorpen op de Veluwe van Middeleeuwen tot heden [tent.cat. Gemeentemuseum Arnhem, 1967]

b. bijdrage in catalogus:

Korfmann, M. 2001, Troia - Traum und Wirklichkeit. Eine Einführung in das Thema, in B. Theune-Großkopf *et al.* (eds.), *Troia-Traum und Wirklichkeit* [Katalog Ausstellung Stuttgart/Braunschweig/Bonn, 2001-2002], Stuttgart, vii-xiii.

- *format*: volgens hetzelfde format als 3.a; let op dat in de catalogus voor de paginering van de Inleiding Romeinse cijfers gebruikt worden; bij de pagina-aanduiding van je titelbeschrijving doe je dat dan ook.

5. Boekbespreking

de Geus, C.H.J. 1999: Review of S. Forsberg, Near Eastern Destruction Dating as Sources for Greek and Near Eastern Iron Age Chronology: Archaeological and Historical Studies (Uppsala, 1995), *Bibliotheca Orientalis* 56, 738-9.

- *format*: volgens hetzelfde model als 3.
- *NB*: let op dat de titel van het boek dat hier besproken wordt, niet cursief gezet wordt; *Bibliotheca Orientalis* is hier de titel van het tijdschrift waarin de boekbespreking is gepubliceerd. (volgens de afkortingenlijst van *AJA* kan *Bibliotheca Orientalis* afgekort worden als *BibO*)

6. Literatuurlijst

Een correcte literatuurlijst gemaakt op basis van de voorgaande titels ziet er dus als volgt uit:

- Biers, W. 1996, *The Archaeology of Greece* (2nd rev. edition), Ithaka/London.
- Boersma, J.S./D.G. Yntema 1989, The Valesio Project: fourth interim report, *BABesch* 64, 134-159.
- Carpenter, T.H. 1991, *Art and Myth in Ancient Greece*, London.
- Cherry, J.F. 1983, Frogs around the pond: perspectives on current archaeological survey projects in the Mediterranean region, in D.R. Keller/D.W.Rupp (eds.), *Archaeological Survey in the Mediterranean Area* (BAR-IS 155), Oxford, 375-416.
- Dyson, S.L. 1978, Settlement patterns in the Ager Cosanus, *JFA* 5, 251-268.
- de Geus, C.H.J. 1999: Review of S. Forsberg, Near Eastern Destruction Dating as Sources for Greek and Near Eastern Iron Age Chronology: Archaeological and Historical Studies (Uppsala, 1995), *BibO* 56, 738-9.
- Korfmann, M. 2001, Troia - Traum und Wirklichkeit. Eine Einführung in das Thema, in B. Theune-Großkopf *et al.* (eds.), *Troia-Traum und Wirklichkeit* [Katalog Ausstellung Stuttgart/Braunschweig/Bonn, 2001-2002], Stuttgart, vii-xiii.
- Landschap in perspectief. Dorpen op de Veluwe van Middeleeuwen tot heden* [tent.cat. Gemeentemuseum Arnhem, 1967]
- Pečírka, J. 1970, Homestead farms in Classical and Hellenistic Hellas, in M.I. Finley (ed.), *Problèmes de la terre ancienne*, Paris/The Hague, 113-147.
- Renfrew, C./P. Bahn 1991, *Archaeology. Theories, Methods and Practice*, London.
- Small, A.M. 1977, *Monte Irsi, Southern Italy* (=BAR-IS 25), Oxford.
- Theune-Großkopf, B. *et al.* (eds.) 2001, *Troia-Traum und Wirklichkeit* [Katalog Ausstellung Stuttgart/Braunschweig/Bonn, 2001-2002], Stuttgart.
- van Wees, H. 1992, *Status Warriors. War, Violence and Society in Homer and History*, Amsterdam.

- NB 1: let op dat voorvoegsels (de Geus; van Wees) niet meetellen bij het alfabetisch rangschikken op auteursnaam

- NB 1: let op dat catalogi zonder naam van auteur(s) of samensteller(s) beginnen met de titel en ook volgens de beginletter daarvan alfabetisch gerangschikt worden (zoals hier: *Landschap in perspectief* ...).